

مقرر شده با الفاظ نامناسب و زشت هفتم علامت شود ضمنی تر باشد مگر در مواردی بالفاظ ملایم و هیرین بهتر میتوان تئیه کرد در محال باید در هیئت و نظم اداره جات کوشیده دستور العمل بهیگی داده بشود که من بعد رؤسا نتوانند از حدود خودشان تجاوز نمایند .

و بعد لایحه آقای کاشف السلطنه از بابت وزارت چائی که در ایران دایر کرده اند نوشته بودند قرائت شد و آقای صدیق حضرت صورت اسامی آقایان و کلانیکه چه کیسیون عمل حاج ملک - التجار اقتضاب و معین شده بودند خواندند بعضی عذر خواستند فرار شد در عرض آنها اشخاص دیگر معین شوند و پس از این آقای صدیق حضرت چنین نطق کردند .

که این مجلس برای وضع قانون اعتماد یافته و الحمد لله امروز یک قانون وضع شده و بنده در این مسائل هم عقیده آقای تقی زاده هستم که میگویند هر مذاکره میشود یک لایحه قانونی نوشته شود و یک عرض داد که منتم همین قانون امروزی است که آن هم بطور قانون نوشته شود امروز مذاکره آن شده در مجلس دیگر اخذ رأی نمایند و آن اینست که آقایان و کلانیکری نموده یکسانی برای اشخاصی که داخل شغل دولتی میشوند قرار بگذارند که معلوم باشد دیگر یک طفل پس هفده و هیجده داخل خدمت نشود (اگر این عنوان را تصدیق نمودند و قرار شد مطرح شود)

باز صحبت از تنظیم قانون اساسی شد رئیس چنین جواب دادند که قانون اساسی تمام شده ولی باید بواسطه اهمیتی که دارد در انجمن علیحده یکشنبه خوانده شود که آقایان حجج اسلام هم حضور داشته باشند این است میگویم مشکل است این ماه مجلس بیاید زیرا که چند روز دیگر قتل است و تعطیل میشود چیزی که فعلا لازم است دو لایحه دولتی است که به مجلس فرستاده اند و نظام نامه انجمنهای ایالتی که خیلی اهمیت دارد باید در این چند روزه انشاء الله تنفیج و تصحیح شود

وکیل التجار - اولاً عرض میکنم تنظیم قانون اساسی لازم تراست اگر ممکن باشد آنرا مقدم بدار و بلازم است که در انجمن علیحده خوانده شود یک مجلس فوق العاده طرف صبح قرار بدهید که در این ماه شروع بقانون اساسی شود ثانیاً در خصوص قلت وقت است و آنروز در این باب عرض کردم بنظر بنده اهمیت داشت این وقت خیلی کم است طوری فرماید که کار پیش برود .

آقای تقی زاده - عرضی دارم ترتیب امور در عمل تجربه معلوم میشود بنده شخصاً تجربه حاصل کرده ام که ممکن نیست در این مجلس مطابق نظامنامه داخلی عمل کرد در بیست روز قبل گفتیم که کار از روی نظامنامه داخلی باشد بکروز رفتن روی قالیچه عنوان لایحه قانونی کرده نوشته دادم خدمت شما همینطور مانده و حال آنکه اگر مثل امروز بدون ملاحظه ترتیب نظامنامه عنوان میکردم مجری می شد .

سیدالحکماء - قلت وقت سبب هیجده است که کار مجلس پیش نمیرود والا این و کلاه محترم

که از خارج آمده اند و ما هم از کارهای خودمان دست کشیده ایم که خدمت بیست نمایم چرا که کار پیش نمیرود مادو ساعت می آئیم یک ساعت حرف متفرقه میزنیم یکساعت دیگر میماند برای مذاکرات مجلس با اینهم کاری پیش نمیرود .

رئیس - جواب مقتضی بدم بقول آقای تقی زاده از تجربه تمام امور تولید میشود ما از تجربه معلوم کرده ایم که وکلا از دو ساعت بیش تر نمیتوانند بیایند اگر شما حاضرید از پنج ساعت بغروب مانده منتم حاضریم (آقای شرف الدوله لایحه نوشته بودند در این موقع خوانده شد و صورت آن از قرائت ذیل است -

تمام رعیت ایران در انتظارند که مجلس شورای ملی در آسایش و تربیت ملت و ترقی مملکت چه قرار و قانون خواهد داد و خارجیهانکرانند که چه نتایج وقواعد از مجلس بروز خواهد کرد در این صورت زهی بی انصافیت که ما و کلای مملکت اوقات خودمان را بیطالت و بیکاری گذرانده خدمتی شایسته نسکرده باشیم قریب دو ماه است ما وارد طهران شده ایم هنوز کاری و خدمتی بمملکت و ملت نکرده اوقات خودمان را ضایع کرده ایم موکلین ما اگر بمقام بازخواست و مؤاخذه بر آیند ما چه جوابی بآنها خواهیم داد و چه عذری خواهیم داشت چرا ما باید وقت خودمان را غنیمت نشماریم و مجدانه در راه وطن عزیز خدمت ننماییم باید همت و غیرت کرده هر کدام از کارها را که با اقتضای وقت نافع بحال ملت و مملکت میدانیم منتخب و پیش نهاد مجلس نموده ما باید که مجلس آنها را اصلاح و تمام نکرده نباید بکاری دیگر بپردازد و تمام امورات را ناقص و ناتمام و مهمل گذارد از آن جمله است ترتیب و زراعت هشت گانه من میدانم و زراعت هشت گانه چاره قانون ادارات خودشان را پیشنهاد مجلس نمیدانند اگر نوشتن قانون ادارات و زراعت برعهده خود و زراعت و تکلیف آنهاست چرا نمیتوانند و به مجلس نمیفرستند اگر مجلس خود قانون ادارات آنها را خواهد نوشت چرا نمی نویسند و اعمال میکنند و از آن جمله است فرستادن نظامنامه تکالیف انجمنهای ولایات که هر چه زودتر مجلس باید در این باب هجده نماید و اعمال نکنند و از آن جمله است نوشتن و تمام کردن کسر قانون اساسی که از مسائل مهم است و تا آخرش نیز نیست و از آن جمله است اصلاح بودجه مملکتی که جزو اجزای مجلس است که بمقارن مملکت برسد و اصلاح کند از آنجمله است قسم خوردن و زراعت باید بطوریکه قسم یاد کرده ایم اقراض و منافع شخصی را = ناز گذاشته نفع و ضرر عموم ملت را از خود دانسته در آبادی مملکت و حفظ شرف و شان دولت و آسایش ملت سعی و جاهد باشیم و کارهاییکه امروز صلاح مملکت و لازم ماست مقدم داریم و منظوری جز وطن پرستی و خیر خواهی بنوع نداشته باشیم و در استعجاب اصل و اساس کار سعی نمایم قدر فروعات .

خلاصه وقایع و مذاکرات روز

سه شنبه ۲۵ شهر صفر المظفر

۱۳۲۵ دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز یکشنبه ۲۴ آقامیرزا

ظاهر قرائت نمودند فرار شد نظامنامه انجمنهای ایالتی خوانده شد مطرح مذاکره شود رئیس اظهار داشت قبل از این که شروع بفراغت نظامنامه انجمن

های ایالتی شود مکتوبی خطاب انجمن اعاده نوشته اند و خیلی مختصر است خوانده شود .

لهذا آقامیرزا ظاهر مکتوب مزبور را خواندند که خلاصه آن قریب باین مضمون بود .

از طرف طلاب انجمن اعتدایی - قریب هفتاد

روز است بعد از آنکه اهالی آذربایجان و ایلات و

وایستادگی نموده تکمیل قانون اساسی را خواستند

همه روزه مذاکره شد که تنظیم قانون اساسی که

نوشته شده و چه وقت تمام میشود جواب داده شد

همین چندروزه از فرم ماه صدر را وعده صبر دادید

که تمام میشود و ماه صفر هم بآخ رسیده اند و وعده

خودتان وفا نکرده اند اگر تنظیم قانون اساسی تا

حال نوشته نشده چرا اقدام نکرده اند اگر نوشته

شده چرا در مجلس قرائت و تصویب نشده اگر

قرائت و تصویب شده چرا بصدقه های یونی فرستاده

نشده اگر بصدقه های یونی فرستاده شده و بصدقه رسیده

چرا به ملت اطلاع نداده اند که ملت تکلیف خود را

بدانند اگر تا روز پنجشنبه منتم قانون اساسی تمام

نشده و بصدقه های یونی نرسد موجب زحمت خواهد

شد مطلب دیگر چندروز قبل جمعی از اهل قاین متظلم

بودند عیناً عریضه آنها فرستاده شد که جواب داده

شود و این آخرین عریضه است که بجهت رفع تکلیف

عرض شد .

رئیس - بلی از این دفعه که از انجمن اعتدایی

نوشته اند شاید هر کس معنی استنباط کند من چنین

استنباط کرده ام اینها کار را بر ما سخت میگیرند والا

اینها و کلانیکه تعیین نموده اند یا باید بگویند این

و کلانرا قبول نداریم یا اینکه باید فرصت وقت بدهند

از غره رمضان زحمتها کشیده با جمعی تا آن قسمت

نظامنامه اساسی که بصدقه های یونی رسید و دیدند نوشته

شد از غره ذی حجه مشغول نوشتن باقی بودند حال سه

چهار روز است تمام شده که باید در مجلس قرائت شود

ولی این نظامنامه انجمن های ایالتی و نظامنامه بلدی

الزم امور بنظر می آید بواسطه اغتشاش ولایات گفتیم

اینها پیش بیفتند حال اینطور نوشته اند عرض بدهد و

مطلب است یکی اینکه اگر اهالی انجمن اعتدایی و

سایرین و کلا بجهت مجلس معین نموده اند دیگر حق

گفتار ندارند و در همه جا هم همینطور معمول است

موکلین حق امر و نهی بروکلای خود ندارند دیگر

اینکه اگر اهل مجلس بصدقه بکار طلبان ندارند آنرا هم

واضح گفته و تصریح نمایند برای بگیرند آنها بروند باقی

دیگر مشغول کار باشند این دو فقره مطلب من است حالا

این قسم مکتوبات نوشتن جز اینکه موجب دلتنگی

و رنجش میشود فایده دیگری ندارد ما که بیکار

نبوده ایم همه وقت مشغول کار بوده هستیم .

حاج شیخ علی - و جمعی اظهار داشتند

که مقصود طلاب انجمن اعتدایی از نوشتن این

مکتوب ترغیب و تأکید بوده ولی ندانسته اند چه

بناویستند و سوء تعبیر است گمان اینطور است که فقط

قصد اینها جز ترغیب و تأکید چیز دیگری نبوده

وکیل التجار - چنین جواب دادند هیچکدام

از این مطالب که گفته شد از عبارات این مکتوب

فهمیده نمیشود آنچه که فهمیده میشود این است که

اینها استدعا کرده اند اگر منتم قانون اساسی بصدقه

های یونی نرسیده و علتی دارد اطلاع داده شود که

ما ملت بتکلیف خود عمل نمایم مقصود آنها در

لفظ اگر است و غیر از استدعا چیز دیگر نیست

حاج محمد تقی - پنج روز است که این

حقت فصل متمم قانون اساسی نایب است روزی یکساعت و نیم می خواهد بیايد يك كار ايران را اصلاح نماید و این مسئله را برای مکتوب قرار میدهد.

حاج سید نصر الله - آنکه ظاهر عبارت مکتوب است همین است که گفته شد و محل ایراد است ولی یقین است مقصود آنها این نیست لهذا اینکه میگویند همه جهت دو ساعت میباشد و با این کاریش نمیرود در این مجلس باید خلاصه مطالب گفته شود اینجا که نیشود قانون نوشته شده و اصلاح گردد يك فصل قانون را میخواهد در این مجلس مذاکره نماید چند روز طول میکشد تا نتیجه بگیرد در اینصورت میشود سه فصل قانون را در این مجلس اصلاح نماید کار را باید در انجمن دیگر تدارک کرد اینجا نیز که قوانین را می نویسند انجمن دارند شها مذاکره و باحث و فکر می نمایند شاید در سر يك مطلب يك شبانه روز گفتگو می نمایند لیکن اینجا شها هیچ فکر نمیکنند يك عبارتیکه خوانده میشود از هر طرف فوراً هجوم می آورند این نظامنامه انجمنهای بلدی در بیست روز قبل قرائت شده و نسخه آن چاپ شده همه داده شد که مطالعه نمایند.

مهمذا وقتی که خوانده میشود در سر يك عبارت چقدر گفتگو می نمایند معلوم میشود هیچ مطالعه نکرده اند بلی صحیح است اینجا متمم قانون اساسی و غیره را می خوانند ولی این نظامنامه انجمنهای ایالتی از همه اهم تر است تمام ولایات منشور است باید بدو این تمام شود که رفع این اشتباهات بشود.

اسد الله میرزا - سلسله جلیله شاهزادگان و قاجار مجلسها نموده و گفتگوها مکرره انجمن اتحادیه تأسیس کرده اند و در روز مرا هم دعوت نموده بودند و لایحه نوشته بودند خواننده مخصوصاً شاهزاده فرمانفرما و سایرین از من خواستند که آن لایحه در این مجلس محترم هم خوانده شود حال جناب رئیس اجازه دادند آقایان هم تصویب می نمایند خوانده شود.

آقای میرزا سید محمد مجتهد - مقصود از این لایحه و انجمن چیست ؟

اسد الله میرزا - مقصود اظهار همراهی است **آقا میرزا سید محمد** - این انجمنهای متعدد اسباب اغتشاش شده و اهم مطالب ملاحظه این امورات است که رفع اغتشاشات بشود این شهر با وجود بی نظمی که دارد دهر گوشه مجلسی تشکیل داده اند و اسیر بمهر فدا دست آویز کرده بدتر اسباب بی نظمی و اغتشاش میشوند فرض چاره ابتکار را نمایند اگر این وضع باشد همه این مملکت بهم خواهد خورد در این خصوص مذاکرات زیاد شد.

حاجی محمد اسمعیل آقا - مملکتی که ساست ندارد در آن هیچکار پیشرفت نمیکند اینجا بالمره از سیاست چشم پوشیده اند خود را مطیع امر نمی دانند بلکه هر کدام خود را آمر می دانند و همه این اغتشاشات را هم فرضین و مفیدین می بینند بپای مجلس.

آقای سید حسین - آن روز در مجلس همین

مذاکره شد و در این جلسه هم حضور داشتند و در آن جلسه ها را بگیرد و هر کس مرتکب این مواضع بهجازات برسد و این گونه تصمیمها را که باعث هرج مرج میشود هم برتبه جلالیه از وزارت داخله این مطلب را خواست و بعضی گفته بدو از مجلس رخصت بدارست باینچنین نوعی میشود شاید ترک این کارها را نمایند آقا شیخ حسین اظهار داشتند این انجمن رجلی بهتال و غیره ندارد و آن کسیکه این انجمن را دایر نموده میگویی من آقا مستم آغرا باید آغرا این صبح اسرار رفع نمایند.

آقا میرزا محمود خوالساری - کار تشکیل اینگونه انجمنها دو مسئله است باراجع بشرع است یا راجع برف اگر راجع برف است دولت باید ممانعت نماید اگر راجع بشرع است صبح اسلام باید ممانعت کنند رجلی بجلس ندارد.

در این وقت لایحه که از انجمن شاهزادگان و قاجار نوشته شده بود شاهزاده اسد الله میرزا قرائت کردند کمشتر بود بر اظهار همراهی این سلسله جلیله با اساس مقدس مجلس محترم شورای ملی بعضی ایراد نمودند بل وجود این لایحه که از انجمن شاهزادگان و قاجار نوشته شده هیچ متوقع و منتظر نبودیم کما می از سلطنت مشروطه نبرده اند جواب داده شد که سلطنت مشروطه بنایش با مجلس شورای ملی است و از مجلس محترم هم بطوریکه باید اسم برده شود نوشته شده

آقا شیخ ابراهیم - در زمین انجمنی تشکیل شده غیر از روزه خوانی و تهذیب اخلاق کار دیگری ندارد. مهمناظر فکرمستقیم مستقیم یعنی با سرباز و توبیخ اجماع نموده اند که انجمن را بهر چه این بیچاره طرا لغت میکنند خوبست تلگرافی را طرف مجلس محترم ب حکومت آنها بشود که اقدام بگاری نمایند و همچنین انجمن هم ساکت باشد تادستور العمل آنها فرستاده شود فرار شد بهین مضمون تلگرافی بشود و تلگرافی در این مورد آقا میرزا سید محمد مجتهد ارائه داشت که از آنکرود مغایره شده بود و وزارت داخله نزد مظالم الیمش آگاهی و استحضار فرستاده بودند قرار شد خلاصه مضمون آن این که :

شیخ محمد نامی و اعظم ضعیفه را برته و بجرم این که فعل شنیعی از او صادر شده سوار خر برهنه نموده در کوچه و بازار گردانیده اند و این نحو کارها مخالف شرع و عرف است و بعد آقا سید محمد اظهار کردند که اعلیحضرت دستخط فرموده اند وزارت داخله مأمور بفرستد این شخصی را بیاورند و حال من باب اطلاع بمجلس فرستاده اند همه تصدیق کردند که البته باید از این نوع کارها که خلاف شرع و امنیت است جلوگیری شود.

رئیس - يك مطلب داشتم و آن اینست که قرار بگذاریم بیکروز از این چهار روز مجلس را برای مطالب متفرقه مخصوص شده مذاکرات و گفتگو شود و روزی بایز برای خواندن و تصویب نظامنامه ها و قوانین که وضع و نوشته میشود سعی نمایم این سه چهار نظامنامه که حاضر است تمام شده کاری پیش برود عموم تصدیق نموده گفتند این ترتیب بسیار خوبست و آقا میرزا ظاهر شروع نمودند بخواندن نظامنامه انجمنهای ایالتی.

احمد الدوله - در این تاریخ بیستم روز همین

مجلس محترم بطور قیام و کرامت و در این جلسه ها را بگیرد و هر کس مرتکب این مواضع بهجازات برسد و این گونه تصمیمها را که باعث هرج مرج میشود هم برتبه جلالیه از وزارت داخله این مطلب را خواست و بعضی گفته بدو از مجلس رخصت بدارست باینچنین نوعی میشود شاید ترک این کارها را نمایند آقا شیخ حسین اظهار داشتند این انجمن رجلی بهتال و غیره ندارد و آن کسیکه این انجمن را دایر نموده میگویی من آقا مستم آغرا باید آغرا این صبح اسرار رفع نمایند.

رئیس - این ترتیب که شما گفتید صحیح نیست چندی قبل يك ترتیبی مذاکره شده و حال هم از طرف دولت اقبال شده و باید اقدام شود و آن اینست که هیئتی از وزراء و وکلا در یکی از اطاق های هیئت عمارت تشکیل یافته هفته دو سه روز در امورات مذاکره نموده و تدارک کار برای مجلس نه ایستد و این ترتیب بسیار خوب و مفید است.

حاج سید نصر الله - غیر از این ترتیب هیچ شکل دیگر میشود و اگر این ترتیب ننمود هیچ کار این مجلس پیش نخواهد رفت کار این مجلس فقط گفتن و نوشتن است.

(بلاصحت از انجمنها شد بعضی گفتند که هر انجمنی که بتصوب مجلس تشکیل میشود عیب ندارد و بای انجمنها که بتصوب مجلس تشکیل شده و باعث اغتشاش هستند بیفایده است).

حسنعلی خان - در باب انجمن ایالتی قبلی صحبت شده و گفته شد که در مملکت هرج و مرج و بی نظمی روی داده باید جلوگیری شود حرفی در این نیست و البته باید ممانعت نمود ولی حرفی دارم و آن این است پر شب گذشته جنیده را در وشت باغ ما کشفه بچاه انداخته اند و هیچ معلوم نیست کی کشته بد از آنکس کشته میشود و شنیده اند بطهران و حیدرآباد بیرون آوردند کفن نمایند و علاوه بر طب دست دمه مست است که در خیابانها و کوچهها میگردند خود دیرم یکدسته مست در شان حرب بود و هر بنده میکشیدند اینجا نیست مگر بواسطه اینکه دولت با ملت صحت ندارد و میخواهد این شهر بهم بغور دهم را هم میگویند مجلس کرده چیزی که ما میخواهیم این است جدأ بوزارت داخله اخطار شود تا فردا شهر را امنیت بدهد و این دفعه سیم است که گفته شد اگر اقدامی نکرده باید استمهاف ایشان را خواست معالجه این کار این است که همراه باشید و جدأ بخواهید امنیت هیچ نیست و ماها آمده در خانهای خود نشسته ایم.

آقای میرزا سید محمد مجتهد - بلی دولت با متصد هستند آن روز و زلزلت داخله در این خصوص نوشته خواست نوشتم خدایم مهذا اقدامی نشده

حسنعلی خان - قانون نوشتن صحیح است تکلیف مجلس اصولی ورق کافه با مرکب هیچ کار نمیکند قانون مجری میخواهد تا قوه اجرایی نداشته باشد هیچ فایده ندارد.

رئیس التجار - اگر مجلس تصویب میکند همین طوریکه آقای حسنعلی خان گفتند از وزارت داخله جدأ خواست شود این بی نظمی و اغتشاش منحصر بپهران نیست همه جامعیطور است.

حسنعلی خان - در این باب زیاده این حرف نزدیک بموجب نظامنامه سه هفته که هر چیزی را از وزیر مسئولی خواست اقدام نکرده مزل او را باید خواست (قرار شد بهین ترتیب رفته بوزارات داخله نوشته شود)

سیدالحکیم - البته باین ترتیب که آقای حسنعلی خان گفته بوزارت داخله نوشته شود آن

انجمنی که برای کار حاجی ملک التجار معین شده وقت
اوسطم شود که کسی است حاضر شوند.

رئیس - قرار است فردا دو ساعت بظهر
مانده اعیان آن انجمن حاضر شده در این باب
گفتگو نمایند.

خلاصه وقایع و مذاکرات روز شنبه

۲۷ شهر صفر المظفر

دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز ۲۷ شنبه ۳۰ آقا سید
محدثی قرائت نمودند و قرار شد نظام نامه بادی
قرائت خود و مطرح مذاکره شود.

قبل از شروع دوخواری نظام نامه بادی چنانچه
از و کلا چنین عنوان کردند که در نمره (۶۶)
روزنامه مجلس مکتوبی بعنوان (مکتوب کرمانشاه)
درج شده و دو آن مکتوب عبرتی باین طور نوشته
شده (آقا محمد مهدی پیشناز گفت این مجلس باید
بسی دایر و برقرار باشد که اگر حکومت باشد مانع
از اجرای احکام شونده صریحا و بر ملا باید مدعی شد
این حاکم و آن پادشاه را اینها و اینها حتی اگر مجلس
گرای تهران هم به توقف شود این مجلس ما باید
برقرار باشد) هیچ بادی بیست و هجده کی چنین عبارت را
نمیگوید و نمی نویسد و حتی هیچ مملکت جمهوری هم
نیست رئیس مضمون خودشان چنین اظهارات میکنند
نامم خود را همان طور که حقوق ملت را حفظ
می نمایند باید حفظ حقوق دولت را هم بکنیم باید
معلوم خود نویسنده و گوینده این عبارت کی است
و چرا چنین مکتوبی را در روزنامه درج
کرده اند بعضی تصدیق کردند بعضی گفته باید

بوزارت علوم نوشته شود که از مدیر محترم
روز نامه این تحقیقات بشود یکی دیگر از و کلا
چنین تقریر کرد که اولاً باید تحقیق شود
که این مکتوب امضا دارد یا ندارد و نویسنده
و گوینده این عبارت معین شده بمجازات برسد
و نیز مدیر روزنامه مسئول است که باید این گونه
عبارات را اصلاح نمایند پس از مختصر مذاکره
و گفتگو قرار شد شرحی از طرف مجلس محترم
بوزارت علوم نوشته شود که در این خصوص با مدیر
روزنامه گفتگو نمایند و بعد عنوان شد بعد از
نوشته شدن بوزارت علوم و تحقیقات ایشان آیا
نباید این مکتوب در همین روزنامه تکذیب شود
اکثر تصویب نموده گفتند باید مقاله در تکذیب
و رد این مکتوب نوشته شده در همین روزنامه

(مجلس) درج گردد سپس عنوان شد که قرارداد
نطق و مذاکرات و کلا در روزنامه باسم درج نشود
چنانچه در همین نمره (۶۶) همان طور نوشته
شده ولی باز در نمره های بعد از نمره (۶۶)
نطق ها باسم درج شده در این خصوص نیز باید
بمدیر روزنامه تأکید شود که دیگر نطق ها باسم
نوشته نشود بعضی گفتند در این باب باید اختیاری
شود بعضی گفتند محتاج برای تهیه متفق القول
مستند جواب داده شد که علوم و کلا در این
خصوص متفق الرای نیستند و جمعی هستند چگونگی
باید نظرها باسم درج شود در این صورت باید اختیاری
شود اگر رای گرفته نشود محل ایراد خواهد شد
و بعد یکی از و کلا اظهار داشت که روز نامه
ترقی نطق مجلس را باسم می نویسد و انگهی بعضی
نویسندگان هم معلوم نیست که از کجا ترجمه شده و

روزنامه خود دوج می نماید و عوام هم ملت نیستند
که آیا خوانین در مجلس تصویب شد یا اینک مدیریت
روزنامه ترقی از خود نوشته است آنوقت اسباب
شیبه خواهد شد باید جلوگیری شود گفته باید در
این خصوص هم بوزارت علوم چیزی نوشته شود
در این موقع شروع بقرائت نظام نامه بادی شده
چون دهم دوم قرائت نظام نامه و نوبت مباحثه و
تنقیح بود فصول و موادی که خواننده شعر کسی ایرادی
داشت اظهار نموده مباحثه و مذاکره بعمل آمد در
دفعه سیم که خواننده میشود اخذ رای خواهد شد

خلاصه وقایع و مذاکرات روز

شنبه ۲۹ شهر صفر المظفر ۱۳۲۸

دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز پنجشنبه ۲۷ را آقای
حاج سید نصرالله قرائت کردند و قرار شد نظام نامه
انجمنهای ابالی قرائت شده تصویب و اخذ رای
شود قبل از شروع بقرائت نظام نامه یکی از و کلا
چنین عنوان نمود که چند نفر از موکلین پس من قم
داده اند قبل از خواننده شدن نظام نامه چند فقره مطلب
است سؤال نمایم یکی اینکه قرار بود هیئتی از
وزرا و و کلا تشکیل یابد در یکی از اظهارات همین
علت هفته دو و سه روز حاضر شده در امور
ملکیتی مذاکره و مشاوره نموده اند از کار برای
مجلس نمایند چه؟

(جواب داده شد هنوز اقدامی نشده ولی وزیر
علوم اینجا بودند در این باب گفتگو شد که در کار
اقدام شود.)

یکی دیگر در باب حضور آصف الدوله جهة
رسیدگی و استرداد اسرا جواب چه میفرمایند؟
(جواب داده شد که یادداشت شده بوزارت داخله
در این خصوص اظهار شود یکی از و کلا اظهار داشت
چند روز قبل که در این باب مذاکره میان آمده قرار شد
آصف الدوله اینجا حاضر شده با حضور وزرات عدلیه
با چند نفر از طرف ایشان روابط علیحدت و تسبیح و
تکلیف معلوم شود.

یکی دیگر اینکه آصف الدوله دوم مجلس اظهار
داشت که سلطنت ایران مشروطه شده بمن ربطی
ندارد من از استبداد خودم دست برنمی دارم دیگر
اینکه فرمان تیولی از قرائت یک شنبه شده در این
روزها بهمه رسیده است.

آقا میرزا سید محمد مجتهد اما آصف الدوله
مکرر بمن پیام داده است که من حاضر در هرجا که
بگویند حضور بهم رسانیده آنچه بگردن من وارد
بیایند از همه برآیم در این صورت اوضاع ماضی
است نباید چنین حرفی زده باشد البته اگر چنین
اظهاری نموده باید جزای او را داد اما در خصوص
فرمان تیول معلوم نیست که تیولت برگشت شده
باشد جمعی جواب دادند چرا لایحه قانونی از برای
صحه همایونی فرستاده شده بعد چنین عنوان شد
سر دار مقیم لایحه ای که سابق حکومت استر آباد
را داشت در مسئله اسرا اطلاع کامل دارد و راه
استرداد آنها در دست او آسان است خوب است
وزارت داخله در مجلس حضور بهم رسانیده و در راه
بخواهد که در این خصوص گفتگو شده قرار
گذاشته شود و باید قید لایحه دادن راه دیگری

داشته باشد جواب داده شد که این فقره بول لازم
دلود و یکی دیگر از و کلا اظهار نمود که تبادل
چند فقره لایحه قانونی از باب برگشت تیولت
و غیره برای صحه همایونی فرستاده شده
هیچ نتیجه نداده و فعلا هم ارتباط تیول مثل سابق
رفتار میمانند.

(در این موقع شروع بقرائت نظام نامه انجمن
های ایالتی شده چون دهم سیم و نوبت تصویب و
اخذ رای بود تا نصف بیشتر که قرائت شد در فصول
و مواد آن آنچه لازم مذاکره و دقت بود بعمل
آمده و تصویب نمودند.)

آقا سید عبداللّه مجتهد - در باب
آصف الدوله و تنظیم خراسان قرار بود اینجا
یا در دیوانخانه یا جای دیگر حاضر شده و
مطلب خود را ثابت نموده رسیدگی شود چه
شد؟ جواب داده شد که قبل از آمدن آقا دراول
مجلس مذاکره همین مسئله بمیان آمد قرار شد
بوزارت داخله چیزی نوشته شود که چه اقدام نموده
یکی از و کلا اظهار داشت قریب پنجاه روز است
که این مسئله عنوان شده و اتصالا یادداشت نموده
بوزارت داخله اظهار کرده اند جواب داده است
که رسیدگی میشود با بطور باشد چه نتیجه خواهد داد
آقا سید عبداللّه اظهار کردند این دفعه یکد نوشته شود
که اگر تا مجلس آتیه آصف الدوله حاضر نشود
آنوقت عزل او را حکما از مجلس حضرت پادشاه خواهیم
خواست بعضی اظهار داشتند چه ضرر دارد بوزارت
داخله اینطور نوشته شود که مجلسی در دیوانخانه
معین شده و چند نفر هم از و کلا در آنجا بجهت
نظارت حاضر گشته رسیدگی باین کار نمایند بعضی
جواب دادند همانطور که آقا فرمودند صحیح است
بعضی گفتند باید در همین مجلس رسیدگی شود
بعد عنوان شد که باید مدت معین شود که وزارت
داخله ملزم شده اقدام نمایند گفتند تا روز شنبه
گفته شد تا روز شنبه وقت کم است

آقا سید عبداللّه هیئت در تاروچه شنبه شروع
به رسیدگی نمایند عیب ندارد اما از باب کمی وقت
مجلس مردم بما خیلی صدمه زده و اتصالا میگویند
که مجلس خوب کار نمیکند و حق هم با مردم است
درست ملاحظه نمایم مجلس روزی یک ساعت بیشتر
کار نکرده باید فکری نمود که لاف روزی پنج
ساعت وقت صرف کار شود در این موقع یکی از
و کلا چنین بیان کرد که در این خصوص مدتی
بود میخواستیم اظهاری نمایم ولی موقعی بدست
نیاورد چون امروز موقع بدست آمده عرض میکنم
که ما و کلا هنوز معنی اصلی و کالت را ننویسیم
وکیل ملت باید تمام اقوام و کسان و پدر و برادر
خود را فراموش کرده و از هر منفعتی که دارد دست
کشیده جز کار کردن برای ملت کار دیگری برای
خود فرزند نکند باین ترتیب که روزی یک ساعت یاد
ساعت بیاییم و بعضی هم که مجلس یا یازده مجلس
نیاورده اند هیچ اعتنا نکرده و نرسیده ایم که جهة
نیاورند چه بوده چکاری پیش خواهد رفت و چه فایده
دارد چند روز قبل که قانون گذاشتند یک نفر نمیتواند
مشغول دو کار در دو اداره مختلفه باشد و من در
خصوص و کلا گفتم که نباید مستخدم دولت باشند
گفتند نمیتواند و حال آنکه این مسئله در مجلس ما
هست اگر چه تیار هم کار دارند ولی آنها نمیتوانند
وقت مجلس یک نفر را معین نمایند که باور ایشان
رسیده کی نماید و خودشان در مجلس حاضر شوند و